

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ ПРОФ. Д.ИК.Н. КИРИЛ ПЕТРОВ АНГЕЛОВ

(НАУЧНИ СПЕЦИАЛНОСТИ: „ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ИЗВЪН СФЕРАТА НА МАТЕРИАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО”, „ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ” И “ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО”)

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА „УПРАВЛЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО В СЕКТОРА НА МАЛКИЯ И СРЕДНИЯ БИЗНЕС: СТРАТЕГИЧЕСКИ АСПЕКТ”, РАЗРАБОТЕН ОТ ВАЛДЕМАР ВЛОХ ВЪВ ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”, ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ”, КАТЕДРА „АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ”

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН

„ДОКТОР”

ПО НАУЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.7. „АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ”

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ИЗВЪН СФЕРАТА НА МАТЕРИАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО”

1. Информация за дисертанта

Дисертантът има богат и дългогодишен професионален опит, свързан със знания по управление на стопански субекти: като управител на стопански и нестопански субекти, като разследващ стопански престъпления и като преподавател по стопански дисциплини. Трябва задължително да се отбележи, че дисертантът води лекции и упражнения в сферата на администрацията и управлението от 2011 г., като понастоящем изпълнява длъжността декан на Факултета по мениджмънт.

Дисертантът е зачислен в катедра „Администрация, управление и политически науки” на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”, където е разработвал дисертационния труд. Той полага успешно всичките си изпити от кандидатския минимум и представя за обсъждане дисертационния си труд в катедра „Администрация, управление и политически науки” на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”, съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. На заседание на гореспоменатата катедра дисертационният труд е приет за представяне пред научно жури.

2. Актуалност и значимост на дисертационния труд

Дисертационният труд третира проблематика, свързана със стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в условия на динамични промени, дължащи се на новите технологии и иновациите.

Предметът и обектът на изследване са коректно определени. Предмет на изследване в дисертационния труд са социално-икономическите връзки, подходи и възможности, отразени в стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша. Обект на изследване в дисертационния труд са процесите и съдържанието на стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в контекста на различните му форми и видове дейности в Полша.

Основната цел на дисертационния труд е да се извърши теоретическо обосноваване и разработване на практически насоки относно стратегическото управление на предприемачеството в Полша в сектора на малкия и среден бизнес в условия на динамични промени промени на основата на новите технологии и иновации.

Понастоящем разглежданият научен проблем е особено актуален за науката и за стопанската практика в Полша, особено дължаща се на промените в бизнес динамиката и икономическата среда в последните две десетилетия.

Настоящото изследване задълбочава познанията по изучаването на проблема на стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес на основата на отчитане взаимодействието на разнообразните фактори на предприемачеството и управлението в условията на разтеж на основата на новите технологии и иновации.

Отчитайки всичко казано дотук, както и значението на стратегическото управление на предприемачеството в Полша в съвременен контекст се разкриват редица въпроси от научно-приложен и приложен аспект, които дефинират проблематиката, разработвана в дисертацията, като изключително

актуална и значима за науката и управленската практика в Полша.

3. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в общ обем от 202 страници основен текст, като се състои от увод, три глави и списък на използваната литература. Съдържанието на главите е разпределено в отделни параграфи, които завършват с конкретни обобщения, изводи, практически препоръки. Основният текст съдържа 7 графики, 12 таблици и 9 фигури.

Списъкът на използваните литературни източници съдържа 193 заглавия, на полски, руски и английски език, основното позоваване е на научни източници като монографии, студии, статии и книги.

В увода на изследването се обосновава актуалността и значимостта на темата на разработката. Определя се обектът и предметът на изследване. Очертават се ограниченията на изследването. Дефинира се целта, подцелите и задачите на изследването. Представя се приложената методология и информационната база, на която е основано изследването.

Идентифицирани са изследователските проблеми. Лансира се изследователската теза. Основната теза, която защитава дисертационният труд е, че е разкривайки специфичните особености на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес и неговите „тесни места”, се дава възможност за моделиране управлението на сектора с цел неговото усъвършенстване на основата на новите технологии и иновации.

Съобразно с фокусиране върху получаване на конкретни приложими резултати, правилно са подбрани ограниченията на изследването.

В Глава 1, „Развитие на формите на предприемачество и съдържание на предприемаческите функции за управление” е направен критичен литературен обзор на основните научни гледни точки относно формирането и развитието на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес, формите на предприемачеството, разкрива се съдържанието и еволюцията на предприемаческата функция на управление, както и правното регулиране на

предприемаческата дейност в сектора в Република Полша. В тази глава на дисертацията се решават следните задачи: проведено е изследване на теоретическите основи и категориален апарат на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес; анализирани са особенностите на образуване и развитие на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес; определено е полето на правното регулиране на предприемаческата дейност в сектора на малкия и среден бизнес в Република Полша. Главата завършва с обосновани изводи.

В Глава 2: „Стратегически подходи към развитието на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес” се анализират стратегическите подходи за развитие на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнеса. Разглежда се регулаторната политика по развитие на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша: стратегия, концепции, подходи. Представено е проучване на характеристиките на регулаторната политика по отношение развитието на предприемачеството в Полша, като са изведени релевантни към обстановката изводи. Направен е анализ на механизмите за държавно регулиране на предприемачеството в Полша и на наднационално ниво. В главата се решават следните задачи: установена е спецификата на регулаторната политика и е проведен анализ на механизмите за държавното регулиране и развитие на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша и на наднационално ниво; извършено е изследване на спецификата на развитие на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Република Полша. Всички изводи са обобщени в края на главата.

В Глава 3: „Формиране на оптимална стратегия за развитие на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес” е основната глава на дисертацията. В нея се решават следните задачи: извеждане на приоритетните цели на управлението на бизнеса в сектора на малкия и среден бизнес на основата на комплексно-системен подход; разработване на цялостна концепция за конкурентоспособност и динамичен ръст на предприемачеството в сектора

на малкия и среден бизнес основан на използването на новите технологии и иновациите; създаване на приложен модел за управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес. Всички изводи са обобщени в края на главата.

В заключението на изследването са обобщени основните резултати на дисертацията и се очертават насоките за нейното надграждане.

4. Методиката на изследването

Дисертантът Валдемар Влох подходящо е подбрал изследователските инструменти (подходи и методи на научно изследване), необходими за изпълнение на основната цел и задачите на дисертационния труд и ги е приложил коректно и добросъвестно. Използваните в изследването методи са общоприети научни методи за провеждане на изследвания. Основни в тази връзка са системният подход в неговите субектно-обектни и факторно-структурни аспекти, историко-моделни и поликритериални подходи към икономическата еволюция и анализ, основан на голям масив информация; методико-утвърден подход за определяне на приоритетните цели на управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес; метода на дескриптивното моделиране в управлението на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес.

5. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Цялостното ми запознаване с дисертацията и автореферата на кандидата са основание да се направи общият извод, че в представения за защита дисертационен труд се съдържат научно-приложни и приложни резултати, които се отнасят до принос в развитието на стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша в условия на динамични промени дължащи се на новите технологии и иновациите.

Приемам по същество претендираните в дисертацията приноси, като реално постигнати, като съм ги групирал, както следва:

Постигнати са следните научно-приложни приноси:

1) Извършен е широкообхватен анализ и задълбочено проучване на научните концепции, теоретични възгледи и регулаторна рамка относно стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша в условия на динамични промени, дължащи се на новите технологии и иновациите.

2) Идентифицирани са приоритетните цели на управлението на бизнеса в сектора на малкия и среден бизнес на основата на комплексно-системен подход. Представена е цялостна концепция за конкурентоспособност и динамичен ръст на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес на основата на новите технологии и иновации.

Постигнат е следният приложен принос:

1) Разработен е дескриптивен модел за управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес.

Научно-приложните и приложните резултати намират своето пряко приложно поле в стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша, но могат и да се съотнесат и към други държави от ЕС, имайки предвид глобализацията на бизнеса и сходната регулаторна рамка.

В резултат целта и задачите на дисертационния труд са изпълнени, като са получени научно-приложни и приложни резултати, които се отнасят до принос при обогатяване на съществуващи знания на стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша.

6. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът Валдемар Влох е автор на единадесет броя самостоятелни публикации. В публикациите се анализират различни аспекти от изследваната в дисертацията тема. Няма разлика между начина, подхода и анализа, който се прави в дисертацията и в представените научни статии. Техният брой и насоченост напълно удовлетворяват изискванията за придобиване на

образователна и научна степен „доктор“. Това ми дава основание да приема, че дисертационният труд е самостоятелен творчески продукт, реализиран от докторанта.

7. Оценка на автореферата

Представеният реферат, на български език, изцяло съответства в структурно и съдържателно отношение на рецензираната от мен дисертация. Спазени са всички изисквания по оформлението му и са включени всички необходими атрибути. Имам някои забележки относно превода, но това не пречи да се придобие еднозначна представа за извършеното в дисертационния труд.

8. Критични бележки, препоръки и въпроси

Докторант Валдемар Влох представя дисертация, в която се откроява ефективната връзка наука-практика. Това ми дава основание да отправя конкретни препоръки, с цел задълбочаване на постигнатото досега и бъдещото научно израстване на докторанта:

1) В литературния обзор намирам, че докторантът трябва по-смело да полемизира с учените, които цитира, като по този начин по-ясно ще се открояват собствените му тези.

2) Считаю, че докторантът трябва да се стреми, освен към самостоятелно представяне посредством статии трябва да се стреми и към такива в колектив, при които един изследователски проблем се изследва в няколко държави/пазари.

3) Дисертацията би спечелила ако включва и самостоятелно емпирично изследване, свързано с влиянието на регулаторната рамка върху предприемачеството в съвременни бизнес условия.

4) Дисертацията би спечелила при апробация на създадения описателен модел за управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес. В тази връзка предлагам създаването на конкретни насоки по използването на модела.

В стилистично и техническо отношение оформянето на дисертационния труд и автореферата не е подминат от ограничен брой неточности, повторения и редакционни грешки, които не намаляват научната му стойност, но затрудняват четимостта на труда. Много често тези неточности са свързани с превода на български език.

Посочените бележки и препоръки не намаляват достойнствата на изследването.

9. Заключение

Предложеният дисертационен труд от г-н Валдемар Влох на тема: „Управление на предприемачеството в сектора на малкия и средния бизнес: стратегически аспект” е в съответствие с изискванията за придобиване на образователната и научната степен “Доктор” на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за придобиване на научни степени във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”. В дисертацията открих оригинални и актуални научно-приложни и приложни постижения, които представляват принос при обогатяване на съществуващи знания на стратегическото управление на предприемачеството в сектора на малкия и среден бизнес в Полша.

Налице са необходимите основания да декларирам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “ДОКТОР” по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”, професионално направление 3.7. „Администрация и управление” на г-н Валдемар Влох.

22 май 2023 г.
София

Подпис: .....
(проф. д.ик.н. Кирил Ангелов)